

RAZVOJNE USMERITVE, CILJI, STRATEGIJA IN NAČRT RAZVOJNEGA PROGRAMA MESTNE OBČINE MARIBOR ZA OBDOBJE 2003 - 2006

I. RAZVOJNE USMERITVE, CILJI IN RAZVOJNA STRATEGIJA

1. UVOD

Po ustavi in zakonih ima občina pomembne funkcije in pristojnosti, ki se nanašajo na interese prebivalstva. V izvorni pristojnosti občine so mnoge funkcije, ki so vitalnega pomena za življenje in delo njenih prebivalcev in se lahko učinkoviteje obvladujejo na lokalnem nivoju.

Občina v skladu z Zakonom o lokalni samoupravi za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev opravlja naslednje naloge:

- upravlja občinsko premoženje,
- omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine
- načrtuje prostorski razvoj in zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči
- ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj in skrbi za povečanje najemnega socialnega sklada stanovanj
- ureja, upravlja in skrbi za lokalne javne službe
- pospešuje službe socialnega varstva, za predšolsko varstvo, osnovno varstvo otroka in družine, za socialno ogrožene, invalide, ostarele
- skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja
- ureja in vzdržuje vodovodne in energetske komunalne objekte
- ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je pomembno za razvoj občine in kvaliteto življenja njenih prebivalcev
- pospešuje vzgojno izobraževalno, informacijsko dokumentacijsko, društveno in drugo dejavnost na svojem območju
- pospešuje razvoj športa in rekreacije
- pospešuje kulturno umetniško ustvarjalnost, omogoča dostopnost do kulturnih programov, zagotavlja splošno izobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbi za kulturno dediščino na svojem območju
- gradi, vzdržuje in ureja lokalne ceste, javne poti, rekreacijske in druge javne površine, v skladu z zakonom ureja promet v občini ter opravlja naloge občinskega redarstva
- skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč
- opravlja druge zadeve lokalnega pomena

Premoženje občine je ena od podlag za delovanje občine, dohodki od premoženja pa eden od pomembnih virov za financiranje zadev lokalnega pomena. Infrastrukturni objekti, naprave, oprema in omrežja, ki so v lasti občine in predana v upravljanje javnim zavodom, javnim podjetjem, koncesionarjem in drugim ter premoženje, s katerim upravlja občina sama, so tako osnova za delovanje občine oz. zagotavljanje javnih dobrin lokalnega pomena.

Občina mora po Zakonu o lokalni samoupravi upravljati občinsko premoženje, ki je javno premoženje, s skrbnostjo dobrega gospodarja. V javnem interesu je, da občina z občinskim premoženjem gospodari tako, da se premoženje ne zmanjšuje in se s tem ohrani materialna

podlaga za bodoče rodove. Premoženje je občina dolžna obnavljati, dohodke od premoženja pa namenjati za ohranjanje ali povečanje njegove vrednosti. Odsvojitve delov premoženja občine je praviloma dopustna le proti plačilu, ki postane del premoženja občine (izjema so humanitarni, izobraževalni in podobni nameni).

Predpogoj za razvoj sleherne sredine, tako z vidika individualnega standarda kot z vidika razvoja gospodarstva in javnega standarda, je ureditev javne infrastrukture in lokalnih javnih služb. Odločitve o režimu zagotavljanja lokalnih javnih služb in vlaganjih v javno infrastrukturo, morajo biti dolgoročno načrtovane in morajo upoštevati temeljna načela upravljanja z občinskim premoženjem, ker imajo odločitve v tem segmentu daljnosežne posledice.

Razvoj infrastrukture predstavlja po oceni EU enega od najbolj multiplikativnih faktorjev hitrejšega gospodarskega in družbenega razvoja.

Potrebe in pritisk za izboljšanje javnega standarda in pomanjkanje javnih sredstev za njegovo realizacijo, zahtevajo jasno postavljene dolgoročne cilje, strategijo in razvojno politiko občine kot samoupravne skupnosti.

2. DOKUMENTI DOLGOROČNEGA RAZVOJA

V letu 1989 je bilo z zakonom ukinjeno planiranje za daljše časovno razdobje z izjemo prostorskih planov. Zakon o javnih financah, ki je bil sprejet v oktobru 1999. leta, ponovno uvaja planiranje na daljši rok s tem, ko določa, da so sestavni del proračuna za posamezno leto finančni načrti za dvoletno obdobje in razvojni programi za štiriletno obdobje. Občina je dolžna pripraviti večletne razvojne programe, saj morajo finančni načrti neposrednih uporabnikov in obrazložitve le teh vsebovati cilje, strategije in programe usklajene s cilji, strategijo in programi občine, opredeljenimi v dokumentih dolgoročnega razvojnega načrtovanja občine.

Pomembna kvalitetna sprememba, ki jo uvaja Zakon o javnih financah, je prehod od planiranja stroškov k planiranju rezultatov, ki jih načrtuje občina doseči na posameznem proračunskem področju z vlaganjem javnih sredstev. Pogoj za planiranje rezultatov so prav tako opredeljeni cilji, ukrepi in strategija razvoja na posameznem področju proračunske porabe, usklajena z dolgoročnimi cilji in strategijo občine.

Mestna občina Maribor ima za obdobje po letu 2000 sprejet prostorski plan, vključno z urbanistično zasnovo mesta Maribor, program gospodarnega ravnanja z odpadki in odpadnimi vodami, strategije ravnanja na področju poslovnih prostorov in športnih objektov ter Lokalno agendo 21 - dolgoročni program varstva okolja. V pripravi je izvedbeni plan dolgoročnega programa ravnanja s pitno vodo.

3. RAZVOJNI CILJI

3.1. SPLOŠNI RAZVOJNI CILJI

- trajnostni razvoj - razvoj, ki zadovoljuje današnje potrebe, ne da bi ogrožal možnosti prihodnjih generacij
- višja kvaliteta življenja v mestu in primestnih naseljih
- skladno urbano razvito mesto in podeželje
- kvalitetnejše javne storitve
- večja informiranost, osveščenost in odgovornost prebivalcev na področju varovanja okolja, prometa, racionalne rabe naravnih virov
- kvalitetnejše delo mestne uprave
- kvalitetnejše, dostopnejše in hitrejše javne storitve predvsem skozi projekt Maribor E-mesto.

3.2. CILJI NA PODROČJU GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI

Stavbna zemljišča

- izboljšati strukturo stavbnih zemljišč v lasti občine
- zagotoviti zadosten obseg urejenih stavbnih zemljišč za potrebe razvoja občine, tako za zainteresirane domače, kot tuje zasebne in druge investitorje, javno in zasebno stanovanjsko in drugo gradnjo ter logistične namene
- pripraviti investicijske programe opremljanja stavbnih zemljišč za celotno razvojno obdobje

Oskrba z vodo

- optimalna oskrba prebivalcev in gospodarstva z neoporečno pitno vodo iz vodovodnega omrežja, kjer je to tehnično možno in ekonomsko sprejemljivo
- nižje izgube načrpane vode na območju MOM – znižanje od 33% v letu 2001 na 20% v letu 2008
- izboljšanje standarda vodooskrbe tako, da tudi v prihodnje ne bo potrebno kloriranje vode v vodovodnem sistemu; v celotnem sistemu pa znižanje na najnižjo sprejemljivo mero
- varni vodni viri

Odvajanje odpadnih voda

- manjše emisije komunalne odpadne vode v okolje
- izgrajena in s centralno oz. lokalnimi čistilnimi napravami povezana kanalizacijska infrastruktura na celotnem območju MOM
- zdravstvena varnost prebivalstva glede odpadnih vod
- zavarovani vodotoki in podtalnica
- izločiti zaledne potoke iz kanalizacijskega sistema in jih vključiti v zeleni sistem mesta

Energetika

- relativno manjša poraba trdih fosilnih in tekočih fosilnih goriv na račun večje porabe obnovljivih virov energije in manjše porabe vseh energentov na enoto ogrevane površine
- večji delež daljinskega in centralnega ogrevanja.

Ravnanje z odpadki

- ločeno zbiranje odpadkov na celotnem območju MOM
- večja snovna in energetska izraba odpadkov
- izgrajena infrastruktura za ravnanje z odpadki ter odlaganje ostanka reciklatov
- s prostorskimi akti definirane lokacije, določene za posamezne procese ravnanja z odpadki

Cestna infrastruktura

- večja dostopnost, varnost in propustnost glavnih mestnih ulic
- urejeni in oživiljeni mestni trgi
- manjša dolžina makadamskih cest

Promet

- sodoben sistem mestnega avtobusnega prometa
- večje število potnikov v javnem mestnem prometu
- sodobna in funkcionalna mreža kolesarskih poti
- vzpostavljeni pogoji za varen peš promet
- sodoben sistem javnih parkirišč
- sodoben semaforski sistem
- večje število krožišč
- infrastruktura za pristajanje in signalizacija za urejanje vodnega prometa

Zelene površine

- večji obseg in višja kvaliteta zelenih površin, zlasti na lokacijah, kjer se širijo naselja in urejajo nove poslovne in industrijske cone
- ekonomično urejanje in vzdrževanje javnih zelenih površin
- lažji in prijetnejši dostop do zelenih površin
- novi parki
- dostopne in bolj vzdrževane zelene površine

Stanovanjska gradnja

- večji fond socialnih stanovanj
- izgradnja neprofitnih stanovanj
- dolgoročno kreditiranje stanovanjske gradnje z ugodno obrestno mero
- prenova starega mestnega jedra
- nova stanovanjska območja
- podpora profitni gradnji: prostorski akti

Gospodarstvo

- nova mala in srednja podjetja
- nova in ohranjena obstoječa delovna mesta
- večja usposobljenost zaposlenih v podjetjih
- tehnološka posodobitev podjetij (raziskovalno razvojne enote)

Turizem

- večji turistični promet

- večje število strokovno usposobljenih kadrov
- izgrajena turistična infrastruktura
- kvalitetna izraba naravnih, kulturnozgodovinskih in gospodarskih možnosti za potrebe turizma

Kmetijstvo

- poseljenost podeželja in kulturne krajine
- celovito razvito podeželje in vasi
- v ekološki ali vsaj so-naraven način pridelave hrane preusmerjene kmetije, večja konkurenčna sposobnost kmetijstva in razvite dopolnilne dejavnosti
- večja strokovna usposobljenost kmetov, kmečkih žena, mladine in društev
- urejena gnojišča

3.3. CILJI NA PODROČJU DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

- postopno realizirati nujna investicijska vlaganja, s katerimi bodo zagotovljeni ustrezni prostorski pogoji za izvajanje javnih služb, ki na posameznih področjih družbenih dejavnosti izvajajo zakonske in druge programe za občane:
  - na področju predšolske vzgoje odpraviti pomanjkljivosti, ugotovljene s strani zdravstvenega inšpektorata (realizirati ustrezno obnovo in dograditev centralnih kuhinj dveh vrtcev) in zagotoviti ustrezne prostorske pogoje za delovanje enote vrtca v Kamnici (z nadomestno gradnjo nadomestiti sedanje neustrezne prostore),
  - na področju šolstva dokončati obnovo in dograditev prostorov za potrebe osnovnega glasbenega in baletnega izobraževanja in postopoma zagotoviti vsem mariborskim osnovnim šolam ustrezne pogoje za izvajanje pouka športne vzgoje, vključno z ureditvijo zunanjih površin teh šol,
  - na področju kulture zaključiti obnovo stare dvorane SNG Maribor in pristopiti k izvedbi nujnih investicij, potrebnih za zagotovitev ustreznih prostorskih pogojev za izvajanje dejavnosti javnih kulturnih zavodov, hkrati pa že obstoječe objekte, ki imajo status kulturnega spomenika, dosledno obravnavati po načelih stroke, da bodo ohranili svojo kulturno in zgodovinsko pričevalnost (lutkovno gledališče, mariborski grad, Umetnostna galerija, Sodni stolp, območje »Pekarne«,...),
  - na področju osnovnega zdravstvenega varstva s sofinanciranjem vseh občin - ustanoviteljic Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor postopoma obnoviti starejše objekte, v katerih je umeščeno izvajanje zdravstvenih dejavnosti za potrebe občanov vseh teh občin,
  - na področju socialnega varstva dokončati izgradnjo novega doma za starejše osebe na Tezmem, katere investitor je država, mestna občina pa jo sofinancira s 30 % deležem,
  - spremljati druge investicijske potrebe oziroma pobude na področju družbenih dejavnosti v Mariboru in jih v razvojni program umeščati v naslednjih letih, ko bo

strokovno preverjena njihova upravičenost ter bo na osnovi delno ali v celoti že pripravljene investicijske in projektne dokumentacije lahko pridobljena dovolj zanesljiva ocena potrebnih investicijskih vložkov;

- intenzivirati vlaganja mestne občine v investicijsko-vzdrževanje obstoječih objektov in obnovo opreme javnih zavodov na področju družbenih dejavnosti, s posebnim poudarkom na vlaganjih na področjih predšolske vzgoje in šolstva, kjer je stanje objektov in opreme najbolj kritično.
- zagotoviti športnikom, učencem osnovnih in srednjih šol, študentom in občanom takšne športne objekte, ki bodo omogočali optimalne pogoje vadbe, boljšo kvaliteto življenja in koristnejšo izrabo prostega časa
- zagotovitev prostorskih in ostalih možnosti za kvalitetnejšo izrabo prostega časa mladih v primernejših časovnih terminih

3.4. CILJI NA PODROČJU GOSPODARJENJA Z UPRAVNIMI IN POSLOVNIMI PROSTORI

- povečati ali vsaj ohraniti vrednost poslovnih in upravnih prostorov
- pospešiti razvoj starih predelov z novimi dejavnostmi
- strniti občinsko upravno dejavnost na osrednji lokaciji
- zagotoviti prostorsko delovanje mestne uprave na manj lokacijah, s ciljem racionalizirati delovanje uprave, izboljšati storitve za občane ter znižati stroške poslovanja

4. RAZVOJNA STRATEGIJA

4.1. za dosego splošnih ciljev občine

- oblikovanje dolgoročnih strategij razvoja na področjih, kjer še niso oblikovane in sprejete
- priprava manjkajočih občinskih predpisov – odlokov, pravilnikov, sklepov in ažuriranje sprejetih
- izdelava prostorskih izvedbenih aktov
- analiza stanja in predlogi sprememb na področju zagotavljanja javnih služb
- pridobitev standarda CAF in ohranjanje standarda ISO 9001
- izobraževanje in usposabljanje mestne uprave za kvalitetno izvajanje nalog, ki so v njeni pristojnosti
- priprave informacij o projektih občine, izdajanje zloženkov
- informatizacija mestne uprave (hitrejše uvajanje informacijske tehnologije, integracija informacijskih sistemov, informatizacija poslovnih procesov in dokumentacije, e-mesto, e-uprava)
- vzpostavitev digitalnih katastrov javne infrastrukture in potrebnih baz podatkov (nepremičnine) za uspešno gospodarjenje

4.2. za dosego ciljev področij

- nakup in opremljanje nezazidanih stavbnih zemljišč

- redna izdelava energetske bilance mesta
- oblikovanje prometne politike
- oblikovanje politike mesta na področju oblikovanja cen javnih komunalnih in drugih storitev
- oblikovanje politike mesta na področju regresiranja in subvencioniranja cen in poslovanja
- izgraditev manjkajočega vodovodnega omrežja
- odkup kmetijskih zemljišč znotraj 200 m vodo zaščitene območja
- odkup objektov in prestavitev vrtičkarske dejavnosti izven vodo zaščitene območja
- izgradnja nadomestnih vodnjakov
- zamenjava dotrajanih tranzitnih cevovodov
- sanacija oz. zamenjava 145 km dotrajane vodovodnega omrežja
- izgradnja 80 km manjkajočega kanalizacijskega omrežja
- izgradnja manjkajočih cestnih odsekov v celotni mestni cestni mreži
- posodobitev obstoječih dotrajanih cestišč
- asfaltiranje primestnih makadamskih navezovalnih cest
- sanacija površin mestnih trgov
- povezava mestnega avtobusnega prometa s primestnim in železniškim prevozom
- umirjanje prometa v urbanih področjih
- reševanje parkirnih težav in določitev pogojev za parkiranje v mestnem središču in v mirnejših območjih
- uvedba sodobnejše dostave, tovornega tranzita, parkiranja kamionov
- omejitev rabe osebnih vozil v mestnem središču in drugih prometno preobremenjenih ali preobčutljivih področjih
- povečanje vloge železnice in letališča v povezavi z mestnim prometnim sistemom
- večja vlaganja v razvoj javnega prevoza potnikov in dobrin
- tekoče spremljanje prometnih tokov in drugih podatkov o prometu
- tekoče informiranje javnosti o stanju in potrebnih spremembah na prometnih področjih
- ukrepi in aktivnosti za spremembo načina potovanja občanov Maribora
- sprotna zamenjava propadajočih rastlin in posaditev potrebnih dodatnih dreves in grmovnic
- sanacija voda, ki sodijo k parkovnim površinam
- ustvarjanje pogojev za kvaliteten stik prebivalcev z naravnim okoljem (urejanje novih parkovnih in rekreacijskih površin ter otroških igrišč, urejanje novih drevoredov za zaščito pred neugodnimi vplivi okolja, usposobitev varnih in hortikulturno urejenih sprehajalnih poti in kolesarskih stez, ureditev novih cvetnih nasadov, krasitev mesta s cvetličnimi koriti)
- vzpostavitev točne evidence o vseh javnih zelenih površinah, zasajenih rastlinah in o njihovem stanju in tekoče vnašanje sprememb
- subvencioniranje samozaposlovanja, podpora delovanju razvojnih skladov
- priprava ukrepov za območja z omejenimi možnostmi
- podpora okolju prijazne kmetijske dejavnosti
- vlaganja v razvoj podeželja
- gradnja socialnih in neprofitnih stanovanj
- obnova poslovnih prostorov v starem mestnem središču in drugih območjih mesta s sredstvi proračuna in zasebnih investitorjev
- prodaja nerentabilnih poslovnih prostorov za vlaganja v prenovu in nakup novih

- oddajanje nezanimivih poslovnih prostorov v območjih, kjer je interes in potreba mesta po oživljanju območja večja od ekonomskega interesa, tudi s simbolično najemnino
- gradnja in obnova objektov za potrebe predšolske vzgoje, šolstva, kulture, zdravstva, socialnega varstva in športa